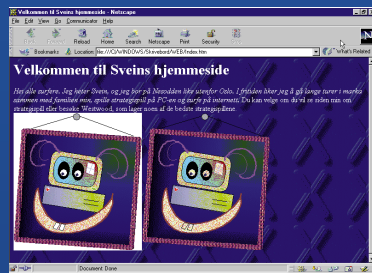

Dette kan du lese i de kommende artiklene

Følg med på Hjemmesideskolen.

1 I første del lærer du om hjemmesideverktøyet Netscape Composer. Du oppretter en ny hjemmeside, setter inn tekst og bilder og legger til slutt hjemmesiden ut på internett.

2 Hjemmesiderne på internett er bundet sammen av hyperlenker. Les om dem her.

3 Du lærer å lage et animert bilde og sette det inn på hjemmesiden.

4 Tabeller og lister kan brukes til å presentere tingene penere på hjemmesiden.

5 Sett en teller på hjemmesiden så man kan se hvor mange som besøker den.

6 Ved hjelp av frames (rammer) kan du gjøre sidene dine mer oversiktlige.

7 De sprøeste effektene på nettet er laget i Java. Vi lager en animert knapp med Java.

PRØV SELV

Hjemmesideprogrammet Netscape Composer ligger på K-CD 3/99. Klikk på den gule knappen.

Hjemmesideskolen, del 1

Slik lager du din egen hjemmeside

Det er faktisk ganske lett å lage sin egen hjemmeside. Og med litt øvelse kan du lage profesjonelt utseende sider til internett. Følg med fra første leksjon i *Komputer for alle* hjemmesideskole.

Internett er mange ting. Men den mest kjente er World Wide Web. Her kan du ved hjelp av et nettleserprogram som Internet Explorer eller Netscape Navigator "surfe" rundt mellom millioner av såkalte hjemmesider, der firmaer, organisasjoner og institusjoner forteller om seg selv og om hva de gjør og står for.

Du kan også saktens som privatperson lage din egen hjemmeside og bli en nybygger i cyberspace. Det er lett, det er moro, og det er i de fleste tilfeller også helt gratis. De fleste internettleverandørene tilbyr nemlig abonnentene sine å opprette en gratis hjemmeside.

I denne artikkelen forteller vi hvordan en hjemmeside er bygd opp, og hvordan du kommer i gang. Vi viser deg også hvordan du kan legge siden ut på internett så den kan ses av alle de millioner mennesker som har tilgang til internett.

I de etterfølgende numrene av *Komputer for alle* kan du jobbe videre på din egen hjemmeside og tilføye nye effekter

som gir siden et mer profesjonelt utseende. I første del gjennomgår vi de grunnleggende delene av hva en hjemmeside består av, og hvordan du får den ut på internett. I de følgende avsnittene i serien kommer du til å lære de mer avanserte sidene ved hjemmesidehåndverket.

Hvordan lager man hjemmesider?

Selv den flotteste hjemmeside på internett består i virkeligheten bare av noe tekst, noen hyperlenker og som regel også noen bilder.

"Mekanikken" bak sidene er et programmeringsspråk kalt HTML. Programmeringsspråk høres kanskje fint ut, men en hjemmeside er bare noe tekst – og noen koder som forteller nettleseren hvordan siden skal se ut. Alle de flotte effektene på en hjemmeside blir nemlig laget i nettleseren, altså det programmet du bruker når du surfer på internett. Derfor kan det også være forskjell på hvordan en hjemmeside vises i

ulike nettlesere – eller forskjellige versjoner av den samme nettleseren.

HTML er relativt lett å lære. Men det finnes programmer der du ikke behøver å bekymre deg om å lære HTML. I stedet kan du designe siden din på skjermen like lett som når du jobber i et tekstbehandlingsprogram. Et av disse programmene heter Netscape Composer. Programmet er en del av Netscape Communicator 4.5, som også inneholder en nettleser og et program til å lese e-post og nyhetsgrupper med.

I tillegg til programmet du bruker til å opprette hjemmesider med får du altså også en ekstra nettleser, og det er ikke så dumt. Det er nemlig alltid en god idé å kontrollere hjemmesiden i både Netscape Navigator og Internet Explorer, da er du nemlig sikker på at så mange som mulig kan lese siden din uten problemer.

Netscape Communicator er gratis å skaffe seg. For å gjøre det litt lettere har vi også lagt den nyeste versjonen av programmet på K-CD-en. ■

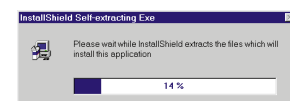
Installer Composer

Når du skal installere Netscape Communicator, skjer det i to faser. Først kopieres filene som i alle andre programmer. Annen del går ut på å opprette en profil til hver bruker. Det betyr at flere personer kan dele på Communicator til f.eks. e-post uten at de kan lese hverandres e-post.

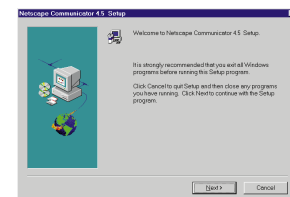
Installasjonen

1 Velg "K-programmer" på K-CD-en, og klikk på Communicator.

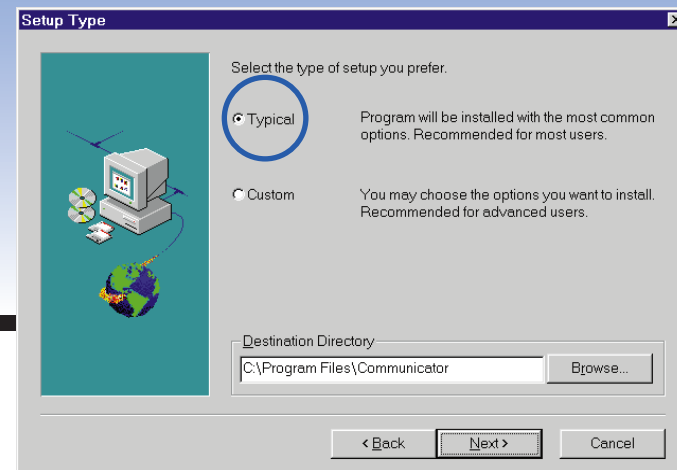
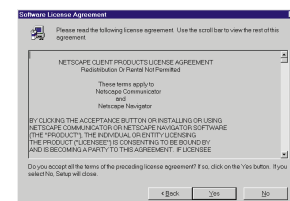
2 Installasjonsprogrammet pakker nå ut noen filer til installasjonen.

3 Etter et øyeblikk blir du ønsket velkommen til installasjonsprogrammet. Klikk på "Next".

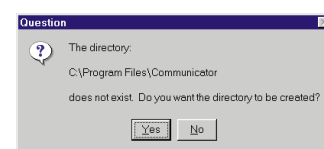

4 Lisensbetingelsene må aksepteres for at du kan fortsette. Klikk på "Yes" for å akseptere.

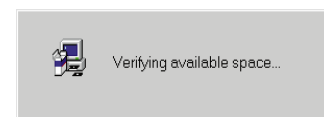

5 Velg installasjonstypen "Typical", og velg ev. hvor Communicator skal installeres. Klikk på "Next".

6 Mappen til Communicator finnes ikke ennå. Klikk på "Yes" for å opprette mappen.

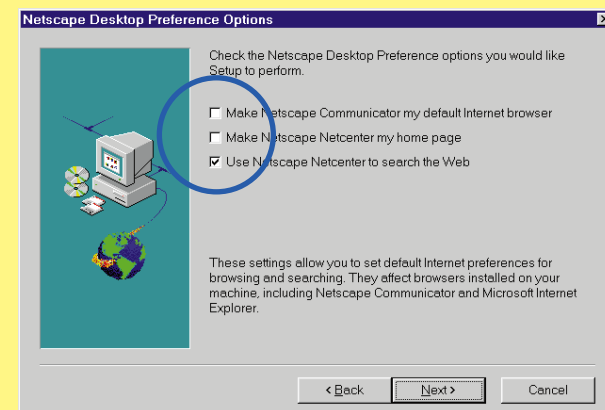

7 Installasjonsprogrammet undersøker om det er plass nok på harddisken.

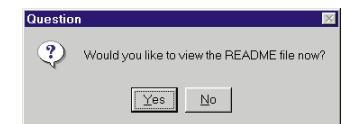

8 Nå skal du bestemme om Netscape Communicator skal være din standardleser. Det vil si det programmet som starter hver gang du dobbeltklikker på en nettadresse. Hvis du er vant til å bruke Internet Explorer, skal du fjerne haken i

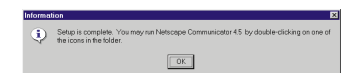
"Make Netscape Communicator my default Internet browser". Fjern også haken i "Make Netscape Netcenter my home page". Du har sikkert allerede en annen startside, og det er ingen grunn til å skifte den ut. Klikk på "Next".

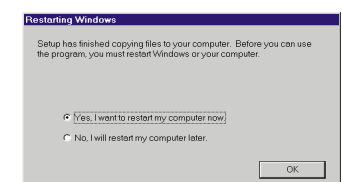
12 Når installasjonen er ferdig, får du anledning til å lese litt om Communicator. Klikk "Yes" hvis du vil lese teksten. Hvis ikke, klikk "No".

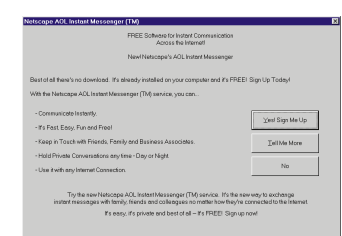
13 Installasjonen er ferdig. Nesten da. Klikk "OK".

14 Du skal starte maskinen på nytt. Hvis noen andre programmer er åpne, er det en god idé å lukke dem først og lagre dokumentene dine. Velg "Yes", og klikk på "OK".

15 Når maskinen er startet, vises en reklame for en tjeneste som heter AOL Instant Messenger. Den bruker vi ikke her. Klikk på "No".

■ Netscape Communicator er nå installert på harddisken. I tillegg til designprogrammet Composer, som vi bruker på de følgende sidene, inneholder pakken også nettleseren Navigator, e-postprogrammet Messenger og en nyhetsleser. ►

Opprett en profil

Før du kan bruke Netscape Communicator, må du opprette en såkalt profil. Formålet er at Netscape skal kunne brukes av flere forskjellige personer som har hver sin postkasse. Profilen må også lages selv om du er den eneste som bruker programmet.

1 Start Composer ved å åpne Start-menyen og velge "Programmer", "Netscape Communicator", "Netscape Composer". En dialogboks dukker opp og forteller deg at du skal opprette en profil. Klikk på "Neste".

2 Tast inn navnet ditt og ev. også e-postadressen din. Klikk på "Neste".

3 Gi profilen et navn, ellers aksepter det navnet Netscape foreslår. Du kan velge hvilken mappe profilen skal lagres i. Klikk på "Neste".

4 Hvis du ikke har planer om å bruke Netscapes postprogram til e-post, kan du hoppe over dette punktet. Ellers skal du taste inn navnet på internettleverandørens postserver og ditt brukernavn. Klikk på "Neste" etter hvert trinn.

5 Hvis du vil bruke Messenger til å lese nyhetsgrupper med, skal du angi navnet på nyhetsserveren hos din internettleverandør (det begynner som regel med "news"). Klikk deretter på "Utfør".

6 Du treffer på nok et valg. Hvis du vil bruke Netscape Messenger som postprogram, skal du klikke på "Yes". Ellers skal du krysse av "Do not perform this check in the future" og klikke på "No". Hvis du allerede bruker f.eks. Outlook Express, er det ingen grunn til å la Messenger overta den oppgaven.

Litt om Composer

Composer er utviklet av Netscape. Det kan ikke kjøpes separat, men følger med i Netscape Communicator-pakken, som du kan finne på K-CD-en. Composer har ikke de samme funksjonene som profesjonelle programmer, men du kan bruke det til å lage enkle hjemmesider med hyperlenker, bilder, farger m.m. Composer er ganske lett å bruke. Du kan taste inn og formatere teksten på samme måte som i et tekstbehandlingsprogram.

Start Composer

1 Start Composer ved å klikke på Start-menyen og velge "Programmer", "Netscape Communicator", "Netscape Composer". Hvis du har opprettet mer enn én profil, må du også velge hvilken profil du vil bruke.

2 Nå er programmet klart til bruk. Du kan risikere at oppringsvinduet dukker opp og spør om du vil ringe opp internett. Det er det ingen grunn til nå. Bare lukk dialogboksen igjen. Vil du på nettet, kan du klikke på "Online"-ikonet nederst.

Hva er det på skjermen?

1 Tre knapper til å opprette en ny side, åpne en side og lagre siden.
2 Overfør siden til internett.
3 Kontroller siden i Navigator-leseren.
4 Tre knapper til å kopiere, klippe og sette inn elementer.

5 Skriv ut siden.

6 Søk tekst på siden.

7 Sett inn hyperlenke.

8 Sett inn et bokmerke.

9 Sett inn et bilde.

10 Sett inn vannrett linje.

11 Sett inn en tabell.

12 Stavekontroll, men bare til engelsk og amerikansk tekst.

13 Velg en typografi, f.eks. en overskrift.

14 Velg en ny skrifttype.

15 Skift skriftstørrelse.

16 Velg farge på skriften.

17 Fet, kursiv og understreket tekst.

18 Fjern all formatering av teksten.

19 Punkttoppstilling med punkttegn eller tall.

20 Rykk teksten til høyre eller venstre.

21 Justering av tekst til høyre, venstre eller midtstilt.

22 Her er selve hjemmesiden som du jobber i.

23 Her kan du se om du er koblet til internett (du er online) eller ikke (du er offline). Klikk for å skifte mellom online- og offline-tilstand.

24 Snarvei til de andre programmene i Communicator-pakken.

Lagre siden på PC-en

Husk av og til å lagre dokumentet du jobber med. I første omgang lagrer du siden på

1 Klikk på "Save"-knappen for å lagre siden.

Hos vår leverandør skal filen hete "Index.htm".

harddisken. Senere vil du lære hvordan du overfører siden til internett så andre kan se hjemmesiden din. Når du lagrer siden, må den, akkurat som andre dokumenter, ha et navn. Hvis det er forsiden du lagrer, som det er i dette tilfel-

let, er navnet bestemt på forhånd av internettleverandøren. Noen leverandører forventer f.eks. at forsiden heter "index.htm", mens andre krever at siden heter "default.htm" eller "home.html". Spør deg for!

3 Gi siden en tittel. Tittelen vises i tittelinen i nettleserens vindu når folk besøker hjemmesiden. Klikk til slutt på "OK".

Slik ser det ut når man ser siden i Microsoft Internet Explorer.

Vis siden i nettleseren

Underveis i prosessen er det morsomt å se hvordan det tar seg ut "i virkeligheten". Netscape Composer viser det ganske bra, men det lønner seg å kontrollere. Hvis du vil være sikker på at de fleste kan lese siden uten problemer, er det en god idé å kontrollere siden både i Internet Explorer og Netscape Navigator.

1 Lagre siden på harddisken ved å klikke på "Save"-knappen.

2 Klikk på "Preview"-knappen for å se siden i Netscape Navigator.

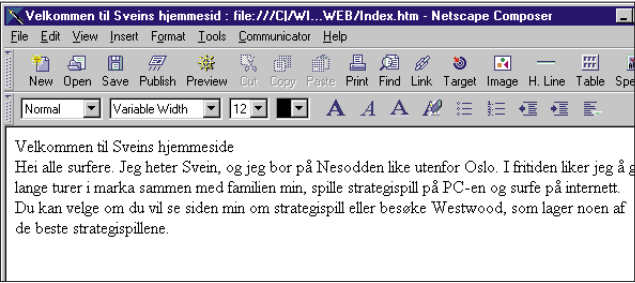
3 Hvis du vil se siden i Internet Explorer, skal du starte Explorer og åpne siden, f.eks. ved å velge "Åpne" i "Fil"-menyen.

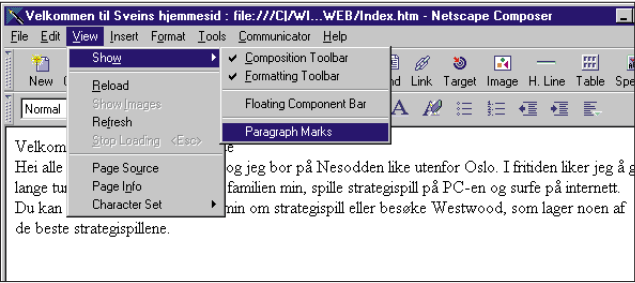
Tekst på siden

En av de viktigste tingene på en hjemmeside er og blir helt vanlig tekst. Hvis du har prøvd å bruke et

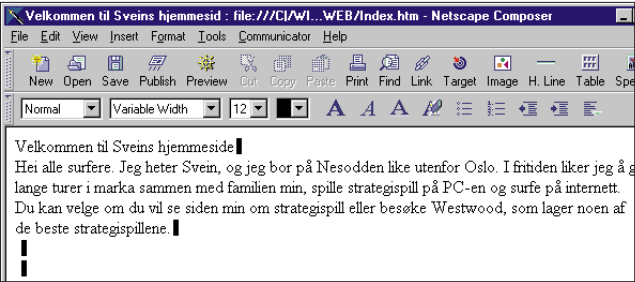
Composer skifter selv linje når du kommer til kanten av siden, så det slipper du å tenke på.

Hvis du gjerne vil se en markering av hvert avsnittsskift, skal du velge "View"-menyen, "Show" og "Paragraph Marks". Merkene kommer ikke med i det endelige resultatet.

Når avsnittsmerkene er valgt, er det en stolpe til slutt i hvert avsnitt. En vannrett strek og en stolpe viser at siden slutter.

Du kan fjerne avsnittsmerkene og få se siden som den vil se ut på hjemmesiden ved å velge kommandoen på nytt.

Tekst-formatering

Nå er teksten litt kjedelig. Det er f.eks. vanskelig å se hva som er overskrifter. Det kan du gjøre noe med ved å bruke typografier til å formatere deler av teksten på hjemmesiden. Ideen med typografier er først og fremst å gjøre det lettere å formatere teksten. Det

Normal Formatted	Teksten på hjemmesiden. Tekst med fast bredde. Brukes til oppstillinger som skal vises med alle de inntastede mellomrommene. Viser typisk i en courier-skrift.
List Item	Viser en liste med et punkttegn ut for hvert avsnitt.
Heading 1-6	Seks overskriftsnivåer der Heading 1 er den største.
Address	Markering av en adresse. Viser som regel i kursiv.

Velg en typografi

1 Marker den teksten som skal formateres. Noen typografier kan brukes på enkelte ord, mens andre formaterer et helt avsnitt om gangen.

2 Velg en typografi fra listen over typografier.

– eller ...

Velg skriftens utseende

1 Marker de tegnene som skal endres.

2 Velg fet, kursiv, understreket, farge eller størrelse i verktøylinjen.

er jo langt raskere å velge en overskrift-typografi enn det er å endre på skriftstørrelsen og velge fet skrift hver gang du skal endre en tekst til overskrift. Dessuten vil en overskrift som er laget med en typografi, alltid vises som overskrift – uansett hvilken nettleser leseren bruker. I HTML har du tilgang til en rekke ferdige typografier til forskjellige formål. Her er de mest brukte:

Fest og farger

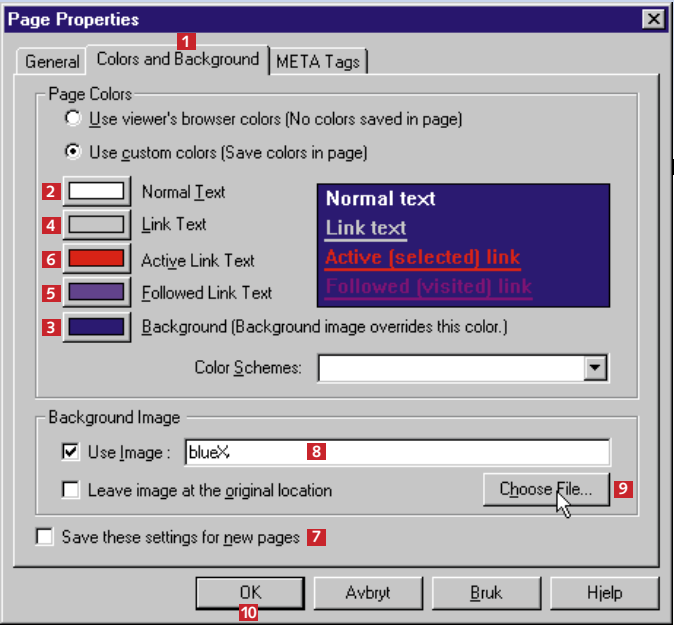
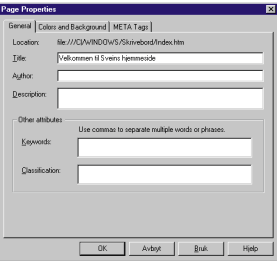
Når du begynner på en ny side, er bakgrunnen bare kjedelig hvit, og teksten er like kjedelig svart. Det kan du heldigvis tilpasse etter din egen smak.

Før du går i gang med å gi alle sidene dine lilla bakgrunn med gul tekst, kan det være lurt med et lite tips: Sørg for at det er god kontrast mellom tekst og bakgrunn. Da blir det mye lettere å lese teksten. Hvis bakgrunnen er lys (f.eks. gul, hvit eller grå), bør teksten være mørk (svart, mørkeblå eller mørkegrønn). I "Format"-menyen kan du velge hvilke farger som skal brukes til tekst, hyperlenker og bakgrunn, samt endre sidens tittel. Klikk på "Format"-menyen, og velg "Page Colors and Properties".

I dialogboksen er det tre kategorier å velge mellom. Foreløpig nøyer vi oss med å se på de to første.

Generelle side-egenskaper

De viktigste tingene her er at du kan velge sidens tittel. Tittelen vises i nettleserens tittellinje når du ser på siden. Dessuten kan du taste inn forfatternavnet og angi noen søkeord.

Farger og bakgrunn

I kategorien "Colors and Background" 1 velger du fargen på teksten 2 og bakgrunnen 3. Dessuten kan du angi fargen på hyperlenker 4, besøkte hyperlenker 5 og aktive hyperlenker 6. Hvis du vil ha et bilde som bakgrunn, kan du også velge det her. Du skal få lære mer om bilder litt senere i denne artikkelen.

Det er en god idé å la hyperlenkene skille seg litt ut ved å

velge en annen farge på dem. Det gjør det lettere for leseren å fange hyperlenkene på siden. Ved også å velge en annen farge til besøkte hyperlenker kan leseren se at han/ hun allerede har besøkt den siden som hyperlenken henviser til. Fargen til aktive hyperlenker vises bare i det sekundet man klikker på hyperlenken.

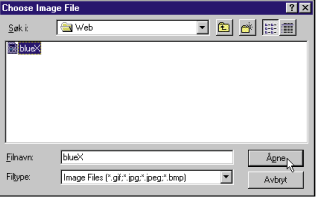
Merk at du kan velge å bruke de samme innstillingene på alle nye sider ved å klikke i "Save these settings for new pages" 7.

Bruk et bilde som bakgrunn

Det liver som regel opp hvis du bruker et bilde som bakgrunn i stedet for en vanlig, ensfarget bakgrunn. For ikke å forstyrre teksten bør bildet være så enkelt som mulig, og det må ikke inneholde mange farger eller for mye kontrast.

1 Merk feltet "Use image" 8, og klikk på "Choose file" 9 for å velge et bilde.

2 Marker filen, og klikk på "Åpne"-knappen.

3 Klikk "OK" 10. Bildet vises bak teksten. Merk at bildet gjentas over hele siden. Bildet inneholder bare en X. Alle de andre X-ene på siden er det samme bildet som gjentas automatisk.

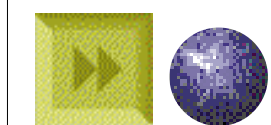
Gi siden nytt liv med bilder

Hittil har du bare brukt tekst på sidene dine. Det er som regel også det beste, men det er litt kjedelig i lengden. Heldigvis kan du sette inn bilder. Men du bør huske at alt på en hjemmeside skal hentes ned via modem. Så unngå altfor store bilder.

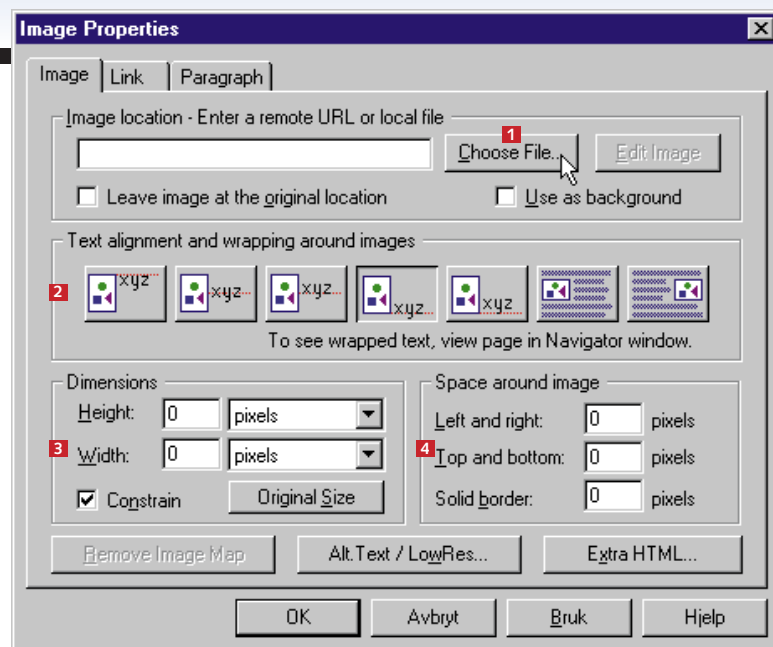
Du kan også lage bilder som knapper ved å sette inn en hyperlenke. Vi skal se nærmere på hyperlenker i neste nummer.

Bilder har først og fremst to hensikter på en hjemmeside:

1. Du kan bruke bilder til å skape en penere side, f.eks. bakgrunnsgrafikk, skillelinjer og knapper.

2. Du kan ha bilder som en del av innholdet, for eksempel fotografier fra trekking-turen til Tibet eller dine egne datategnede kunstverk.

Her vises nesten det samme bildet to ganger på samme side. Forskjellen er at bildet til høyre er blitt lagret med gjennomskiktig bakgrunn ved hjelp av et bildebehandlingsprogram. Det som skjer, er at den hvite fargen defineres til å være gjennomskiktig. Når det hvite inne i bildet ikke er gjennomskiktig, skyldes det at det ikke er helt hvitt, men svakt grått. Hvis øynene og munnen hadde vært helt hvite, ville den blå bakgrunnen skinne igjennom.

Sett inn et bilde på siden

1 Plasser markøren der på siden hvor bildet skal være.

2 Klikk på "Insert Image"-knappen. Nå får du frem en dialogboks.

3 Klikk på "Choose file" for å velge et bilde. Det skal enten være en JPG- eller GIF-bildefil.

4 Under "Text alignment and wrapping around images" kan du velge om teksten skal smyge seg rundt bildet, eller om bildet skal stå alene.

5 Hvis bildet er for stort eller for lite til å passe til siden, kan du justere størrelsen under "Dimensions". Merk at det er dårlig økonomi å la folk hente ned et stort bilde fra nettet for deretter å vise det i frimerkestørrelse.

6 Under "Space around image" kan du angi hvor mye ledig plass det skal være rundt bildet. Du kan også velge å sette en ramme rundt det.

7 Klikk på "OK" når du er ferdig.

Hvor får jeg bildene?

Du kan lage grafikken selv i et bildebehandlingsprogram som kan lagre i GIF- eller JPG-format, eller du kan bruke bilder fra clipart-samlinger. Du bør som en hovedregel ikke bruke andre folks bilder uten å spørre først.

Heldigvis finnes det massevis av grafikk som du har lov til å bruke helt gratis. Det gjelder for eksempel de bildene som ligger på hver K-CD.

Filformater

Et bilde er ikke bare et bilde. Det finnes utallige bildeformater, hvorav to egner seg spesielt godt til internett. Det er filformatene GIF og JPG. Begge typer er komprimerte så de ikke tar så stor plass. Det betyr også at bildene kan hentes hjem via telefonnettet på relativt kort tid.

GIF brukes generelt til enkel grafikk der det ikke er behov for altfor mange farger. Det kan nemlig bare være 256 farger i et GIF-bilde. Hvis du vil at bildet skal være delvis gjennomskiktig, skal du også bruke GIF-formatet, da du kan definere én av fargene som gjennomskiktig. Et GIF-bilde kan også inneholde en animasjon.

JPG brukes hovedsakelig til komplekse bilder med mange farger, spesielt fotografier. Et JPG-bilde kan inneholde opp til 16 millioner farger og tar mindre plass enn et GIF-bilde. Til gjengjeld går den kraftige komprimeringen ut over skarpheten i bildet.

Tenk smått

Et gammelt ordsprog sier: "Et bilde sier mer enn tusen ord". I datasammenheng er det på sin plass å tilføye: "Og de opptar også plass deretter!". Når du bruker bilder på hjemmesiden din, bør du tenke på hvor store bildefilene er. Jo større bildet er, desto lengre tid tar det før det vises på skjermen.

En tommelfingerregel er at en besøkende høyst henter internettsider med 3,5 kilobytes i sekundet (med et 33 600 bps-modem). Hvis det er bare fem bilder med en gjennomsnittsstørrelse på bare 15 kilobyte – og det er svært lite – vil det ta minst 20 sekunder før bildene er fremme på skjermen hos leseren. Og stort lenger skal du ikke regne med at tålmodigheten rekke.

Det er flere måter å gjøre bildene så små som mulig på:

1. **JPG-bilder:** Bruk en rimelig kraftig kompresjon. Men kontroller likevel hvordan resultatet blir.
2. **GIF-bilder:** Reduser antall farger i bildene. Ofte kan GIF-bilder gjøres noe mindre ved å bruke 64 eller 128 farger i stedet for 256 farger.
3. Gjør bildet mindre. Skær gjerne bort uvesentlige detaljer fra sidene av bildet. Det gjør ikke bare filen mindre. Budskapet blir også klarere.
4. Lag ev. to størrelser av bildet. Det lille bildet som vises automatisk, og det store bildet som brukeren selv kan velge å se ved å følge en hyperlenke.

Få hjemmesiden ut på internett

Nå har du laget din første hjemmeside. Men du mangler fortsatt det viktigste, nemlig å gjøre den tilgjengelig på internett så hele resten av verden kan lese om deg.

Du skal derfor laste opp – dvs. kopiere – siden til din internettleverandørs maskin. Du skal både kopiere selve siden og de bildene som skal brukes på den.

Når sidene ligger hos internettleverandøren, kan andre folk se dem på sin PC uten at du selv er koblet til internett.

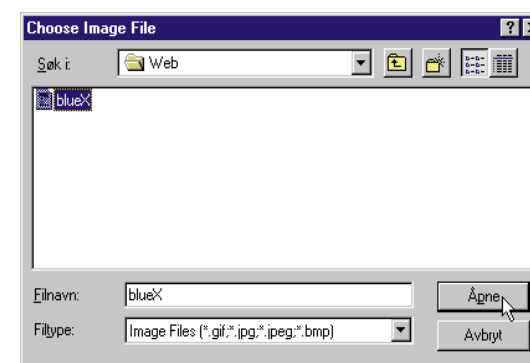
Før du kan laste opp siden, trenger du noen opplysninger fra internettleverandøren om hvordan overføringen skal skje. Du trenger å vite følgende:

Adressen på serveren, f.eks. **ftp.leverandør.no**, ditt brukernavn, ditt passord, navnet på standard-siden (som regel "index.htm", "default.htm" eller "home.html") og ev. navnet på den mappen som filene skal ligge i på serveren. Og endelig må du vite adressen som siden din får, f.eks. **www.leverandør.no/~dittnavn/**, slik at du kan fortelle andre hvor de skal se på internett for å finne akkurat din hjemmeside.

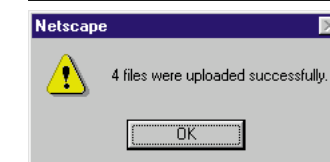
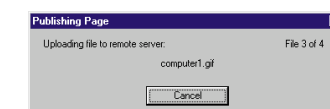
1 Du har ikke bruk for et spesielt program for å overføre hjemmesiden din til internett. Det klarer Composer nemlig også. Klikk på Online-/Offline-ikonet nederst til venstre i Composers vindu for å skifte til online-modus. Ikonet finner du nederst i venstre hjørne av Composers vindu. Nå ringer PC-en opp til internett så du kan laste opp.

2 Klikk på "Publish"-knappen. Tast inn de opplysningene du fikk fra internettleverandøren. Nederst i vinduet kan du se hvilke filer som hører med til siden. Det er, i tillegg til selve html-filen, de tre bildefilene. Klikk på "OK".

3 Nå lagres Composer-filene hos leverandøren. Klikk på "OK" når den er ferdig.

4 Nå kan du prøve å besøke adressen med nettleseren.

Lenker fører deg rundt på internett

Annen del av Komputer for alle hjemmesideskole handler om lenker. Lenker binder hjemmesider sammen på nettet.

TIPS

Bruk et bilde som lenke

Hvis du lager små knapper, kan du lage dem om til lenker. Marker bildet ved å klikke på det. Sett inn en lenke på samme måte som om det var tekst.

Velkommen til annen leksjon i Hjemmesideskolen, som handler om det som binder hele World Wide Web sammen, dvs. lenker – eller hyperlenker.

Lenker er henvisninger som gjør det mulig å hoppe rundt på internett ved å klikke på lenker til andre sider. Når du surfer på nettet, skjer det nettopp ved hjelp av lenker. En lenke kan peke på en annen av dine egne sider eller på en helt annen side på internett. Du kan også bruke en lenke til å få de besøkende til å sende deg e-post.

Lenke til en av sidene dine

I første omgang skal du prøve å opprette en lenke mellom to av dine egne sider. Her har vi opprettet

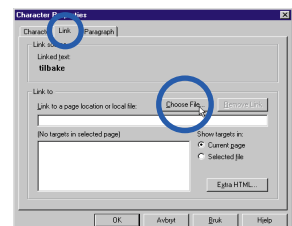
en side og skrevet inn litt tekst på den. Nå skal du lage en lenke som henviser til siden fra forrige leksjon.

Slik oppretter du en lenke i Composer:

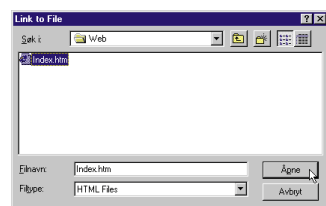
1 Marker det ordet som man skal klikke på for å følge lenken, og klikk på "Insert Link"-knappen.

2 Velg "Link"-fanen for å bestemme hvor lenken skal gå. Klikk på "Choose File".

3 Velg den filen som lenken skal henvise til, og klikk på "Åpne" for å bekrefte.

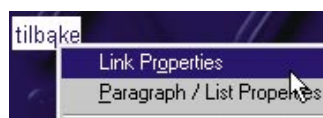

4 Klikk på "OK" i dialogboksen. Nå er lenken opprettet. Teksten har nå fått en ny farge og er understreket. Hvis en besøkende klikker på ordet "tilbake", kommer han til siden "index.html".

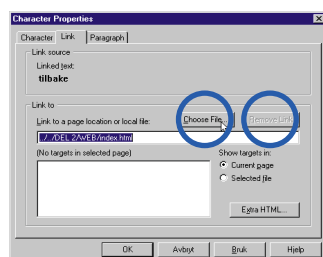
Rediger en lenke

1 Klikk med høyre museknapp på en lenke og velg "Link Properties" i snarveimenuen som kommer frem.

2 Nå får du den samme dialogboksen som du brukte da du opprettet lenken.

3 Du kan slette lenken ved å klikke på "Remove Link"-knappen. Hvis du bare vil rette i lenken, kan du velge en annen side med "Choose File", eller rette direkte i teksten.

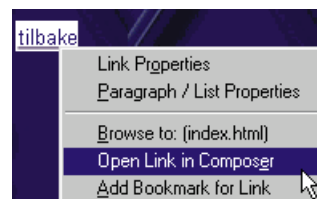
Test lenken i nettleseren

Du kan hoppe rundt mellom sidene i Composer eller åpne dem i Navigator-leseren.

1 Klikk med høyre museknapp og velg "Browse to": (filnavn). Nå åpnes siden i Netscape Navigator.

2 Klikk med høyre museknapp og velg "Open link in Composer" for å redigere siden. Du får et nytt Composer-vindu der du kan redigere i den siden som lenken peker på.

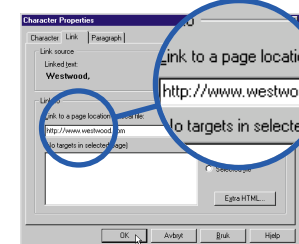

Lenke til andres sider

Hvis alle hjemmesidesnekkerne bare lenket sine egne sider, ville det være vanskelig å komme noen vei. Du kan derfor også lage en lenke til andres sider på internett. Du kan f.eks. lage en lenke til en annen hjemmeside med samme emne, til venner eller til steder som du synes er interessante.

1 Marker et henvisningsord og opprett en lenke.

2 Tast adressen på den siden du vil henvise til. Husk å skrive http:// foran hvis lenken peker på en side ute på internett.

3 Klikk på "OK" for å opprette lenken. Nå har vi laget en lenke til spillprodusenten Westwood.

Lenke til andre steder på den samme siden

Et bokmerke er et sted på en side som leseren kan gå til direkte ved å følge en hyperlenke fra et annet sted på siden. Hvis siden er svært lang, er det en god idé å bruke bokmerker. Du kan så opprette noen hyperlenker som gjør det mulig for leseren å hoppe til bestemte steder på siden.

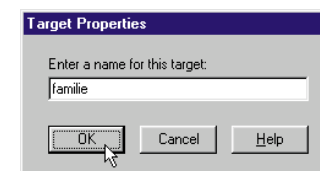
Opprett et bokmerke

1 Plasser markøren på det stedet på siden der bokmerket skal være.

2 Klikk på "Target"-knappen.

3 I dialogboksen skal du gi bokmerket et navn. Klikk deretter på "OK".

4 Bokmerket vises i Composer med et lite ikon så du fort kan finne det mens du redigerer siden. Ikonet vises ikke i nettleseren.

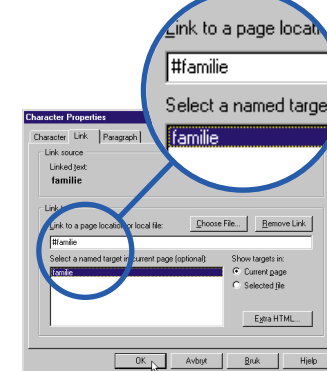

Lag en lenke til et bokmerke

Du lager en lenke til et bokmerke ved å henvise til bokmerket når lenken opprettes.

1 Opprett en lenke på samme måte som vanlig.

2 Marker bokmerket i listen og klikk på "OK".

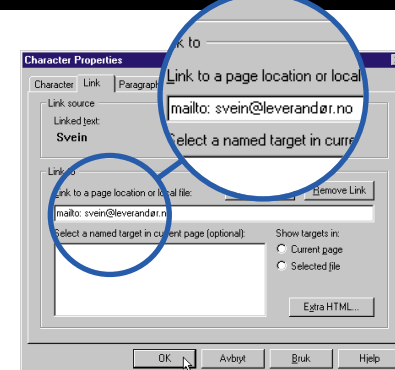
Lag en e-postlenke

Det finnes en spesiell type lenke som automatisk starter leserens postprogram når han eller hun klikker på lenken. Det gjør det lett for besøkende på siden din å sende deg e-post.

1 Marker ordet og opprett en lenke.

2 I dialogboksen skal du taste inn "mailto:" etterfulgt av e-postadressen det skal sendes post til.

Avansert e-postlenke

Hvis du vil gjøre det ekstra lett – eller bare smart – kan du fylle ut emnefeltet og angi eventuelle andre mottakere direkte i lenken. Opprett lenken, eller rediger lenken du har. Etter e-postadressen skal du skrive et

spørsmålstegn og taste parametrene atskilt med &-tegn. All tekst skal stå på samme linje.

Du kan for eksempel skrive:

mailto:meg@leverandør.no? Subject=Hei&cc=deg@leverandør.no&Body=Hei jeg har besøkt hjemmesiden din.

Dette betyr kommandoene: ?-tegnet betyr at det kommer noen parametre. Subject= denne teksten vil bli vist i emnefeltet i e-posten. &-tegnet betyr at det kommer en ny parameter. cc= den etterfølgende e-postadressen får en kopi av posten. &-tegnet betyr at det kommer enda en parameter. Body= den etterfølgende teksten vises i selve meldingen.

Sett levende bilder på hjemmesiden

Velkommen til tredje del av Hjemmesideskolen. I dette avsnittet skal du lære å lage bilder som beveger seg og plassere dem på hjemmesiden.

Når du ser noe som beveger seg på en hjemmeside, er det som oftest snakk om såkalte GIF-bilder som består av flere deler som vises raskt etter hverandre. Hver enkelt del i et animert GIF-bilde svarer til en del av bevegelsen. Det fungerer litt på samme måte som i en tegnefilm, der man har mange nesten like tegninger som vises raskt etter hverandre.

Du må bruke et program til å lage de animerte bildene i. Til det formålet har vi funnet WWW Gif Animator, som du kan finne på K-CD-en.

Programmet er svært enkelt å bruke, og i tillegg til å lage animasjoner og spennende overblendingseffekter, kan det også opprette en banner-tekst i stil med en lysavis.

Det er morsomt å bruke animasjoner på hjemmesiden, men ikke overdriv. Animasjoner tar generelt mer plass enn andre bilder, så det tar lenger tid å hente dem ned.

Er det for mange animasjoner på en hjemmeside, blir resultatet også fort forvirrende å se på. Men en velplassert animasjon hist og her er både morsomt og innbydende.

PRØV SELV

Hjemmesideprogrammet Netscape Composer og animasjonsprogrammet WWW Gif Animator ligger på K-CD-en 5/99. Du finner det bak den gule knappen.

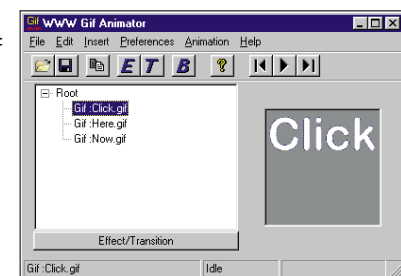

Opprett en animasjon med forskjellige bilder

Du kan opprette en animasjon fra bunnen av. Du skal bruke en rekke GIF-bilder, som du kan lage i et grafikkprogram. Det kan f.eks. være Paint Shop Pro

eller et annet program som kan lagres i GIF-format. Du kan f.eks. bruke noen små foto eller tegninger som du har lagret i GIF-format. Alle bildene må være like store.

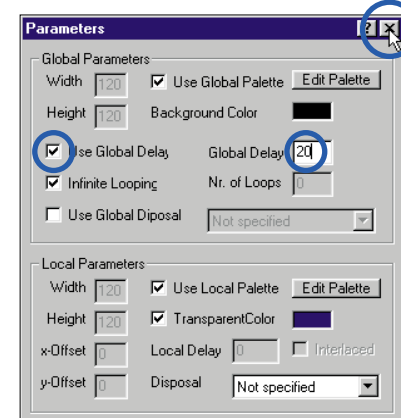
1 Opprett en ny animasjon i WWW Gif Animator ved å velge "New" i File-menyen.

2 Sett inn bildene til animasjonen ved å åpne hvert bilde med "Open" i File-menyen.

3 Nå skal du bestemme hvor fort animasjonen skal bevege seg. Åpne Preferences-menyen og velg "Parameters".

4 I dialogboksen skal du klikke i "Use Global Delay". Når det bare er noen få bilder, bør du velge en høyere verdi i "Global Delay". Lukk ved å klikke på krysset øverst til høyre.

5 Du kan teste animasjonen ved å klikke på start-knappen eller trykke på Ctrl- og P-tastene.

6 Nå kan du se hvordan teksten i bildet skifter. Når du er fornøyd med resultatet, kan du lagre animasjonen som et enkelt GIF-bilde.

Opprett et banner

Først skal du prøve å lage et enkelt banner. Banneret viser en kort tekst som beveger seg over skjermen.

1 Start WWW Gif Animator.

2 Velg "Banner Text" i Insert-menyen.

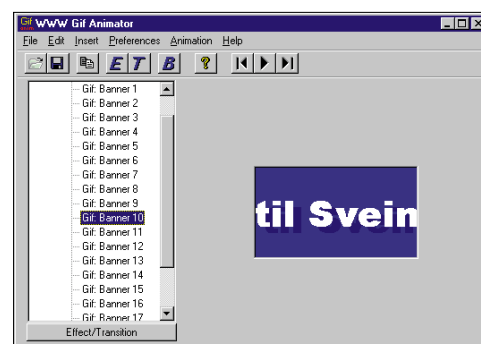
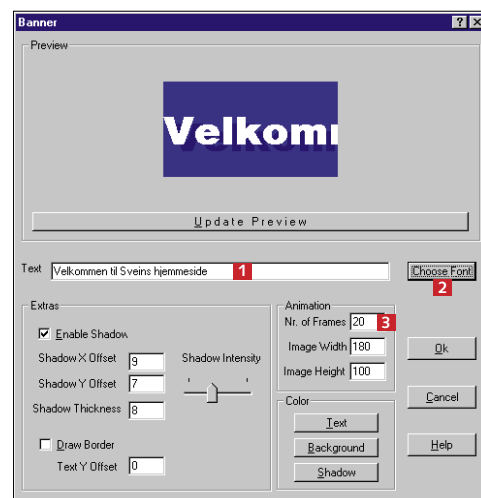

3 I feltet "Text" skriver du den teksten som skal vises. Velg en skrifttype ved å klikke på "Choose Font"-knappen. Du kan også skifte farger ved å bruke knappene "Text", "Background" og "Shadow" til å velge henholdsvis tekst-, bakgrunns- og skyggefarge.

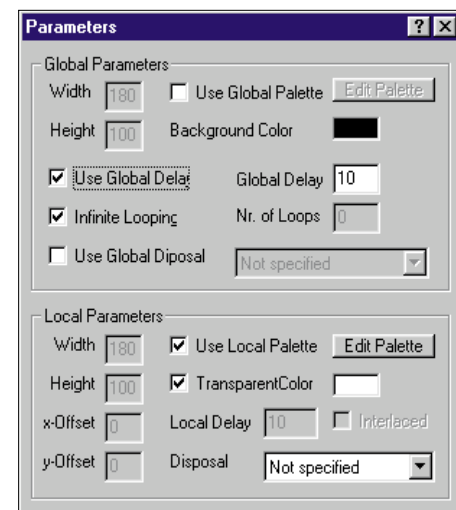
mange bilder som skal brukes i animasjonen. Jo høyere tall du velger, desto mer glidende blir animasjonen, men den blir også mye større. Her er det nok med tjue bilder. Du kan velge bildestørrelsen i punkter ved å endre i "Image Width" og "Image Height".

4 Straks oppretter programmet tjue GIF-bilder. I listen til venstre kan du se rekkefølgen av bildene, og i feltet til høyre kan du se hvordan det valgte bildet ser ut.

5 Du kan se animasjonen ved å klikke på "Start"-knappen, det er den midterste av de tre pilene på verktøylinjen.

6 Hvis animasjonen går for fort eller for langsomt, kan du endre hastigheten. Det gjør du ved å velge "Parameters" i Preferences-menyen, krysse av "Use Global Delay" og taste inn en ny verdi i feltet "Global Delay". Høyere verdier får animasjonen til å gå langsommere. Du skal bare lukke vinduet ved å klikke på lukkekrysset øverst i høyre hjørne.

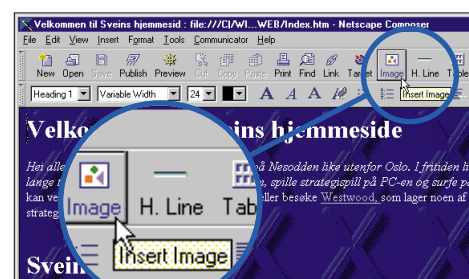

7 Lagre animasjonen med "Save As" i File-menyen, og gi animasjonen et navn.

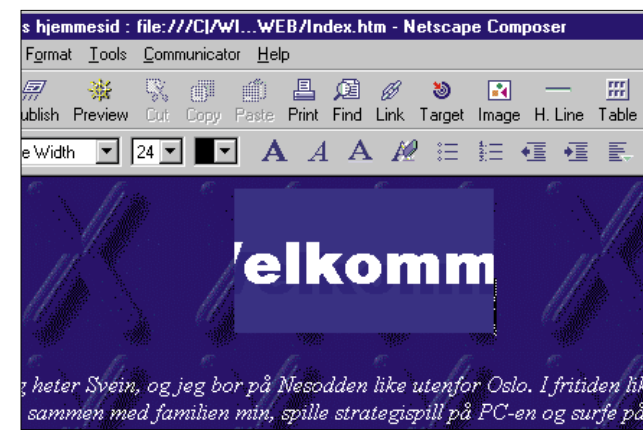
Sett inn animasjonen på hjemmesiden

1 Åpne siden i Netscape Composer.

2 Sett inn bildet ved å klikke på knappen "Image".

3 Velg filen med "Choose File", og sett den inn ved å klikke på "OK". Nå er bildet plassert. Og Composer viser allerede animasjonen.

Få flottere hjemmeside

Ved hjelp av tabeller og lister kan du organisere hjemmesiden din så den ser flottere ut og blir lettere å lese.

Denne leksjonen i Hjemmesideskolen handler om å sette opp tekst i lister og tabeller. Det kan du bruke til å lage flotte og oversiktlige hjemmesider.

Tabeller er ikke bare til skjemaer. Du kan også bruke dem til å dele opp teksten i spalter på samme måte som i blader og aviser. Når du ser en virkelig avansert side på internett, består den i virkeligheten ofte bare av en tabell som dekker hele siden. Hvordan den lages, kan du lese om i denne artikkelen.

Tabeller

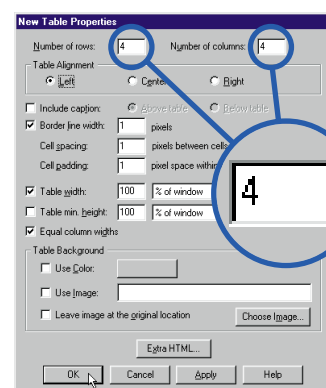
Tabeller er nok en av de smarteste og mest utnyttede designfunksjonene i HTML. Du kan selvfølgelig bare bruke tabeller til å vise tekst og tall i rekker og ko-

lonner som en del av hjemmesiden, og det er jo fint. Men tabeller kan også brukes til å sette hele siden pent opp i spalter. En tabell kan inneholde både tekst og bilder, og mange Websteder bruker faktisk tabeller som hele grunnlaget for oppbygningen av siden.

Enkel tabell

I Composer er det ganske lett å lage en tabell. La oss starte med en enkel tabell til å sette opp familiens data.

1 Klikk på "Table"-knappen. Da vises en dialogrute der du bestemmer hvor stor tabellen skal være. Du kan senere utvide eller slette i tabellen hvis du har lyst. Du skal bruke fire rader og fire kolonner. Klikk på "OK".

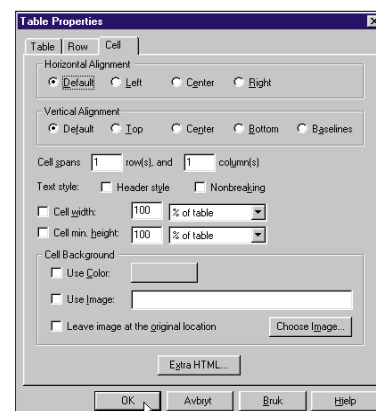
2 Du ser den tomme tabellen i Composer. Bruk tastene Tab og Skift + Tab til å hoppe mellom cellene.

3 Nå er det bare å taste teksten inn i de enkelte cellene.

Formater celler, rekker eller hele tabellen

Du kan bruke de vanlige verktøyene til å endre tekstfarge, størrelse m.m. Hvis du vil endre utseendet på tabellen, må du gjøre det via "Table Properties".

1 Høyreklikk i en celle, og velg "Table Properties". Hvis du vil endre en enkelt celle, kan du bruke "Cell"-fanen. Vil du endre rekken, foregår det på "Row"-fanen, mens de egenskapene som gjelder for hele tabellen, kan bestemmes på "Table"-fanen.

De viktigste innstillingene er bakgrunnsfarge, loddrett justering ("vertical alignment") og vannrett justering ("horizontal alignment"). Her er det lagt en blå bakgrunn bak cellene, og teksten er formatert.

	Navn	Alder	Stilling
Mor	Lene	34	Innkjøpsjef
Sønn	Erik	8	Skoleelev, 3. klasse
Datter	Mona	6	Skoleelev, 1. klasse

Bredde og høyde Du kan på forhånd bestemme hvor stor en celle kan være i forhold til tabellen, og du kan velge hvor stor tabellen kan være i forhold til sidestørrelsen. Det foregår ved å stille inn "Width" og "Height" (bredde og høyde) på "Cell"-fanen eller "Table"-fanen. Du må som regel oppgi størrelsen i prosent, slik at tabellen aldri går ut over kanten på siden. Men det kan være en fordel å bruke punkter hvis du setter inn et bilde i en celle. Du kan da sikre at cellen alltid slutter tett rundt bildet ved å gi cellen samme bredde i punkter som bildet har.

	Navn	Alder	Stilling
Mor	Lene	34	Innkjøpsjef
Sønn	Erik	8	Skoleelev, 3. klasse
Datter	Mona	6	Skoleelev, 1. klasse

Lister

Lister i HTML har den fordel at du kan bruke

1 Tast inn den teksten som skal med i listen, på hver sin linje og marker alt.

punkttegn og nummer uten at du selv behøver å holde styr på hvilket tall du er kommet til. Du behøver heller ikke endre numrene når du setter inn et ekstra punkt. Lister kan inneholde flere nivåer av nummer.

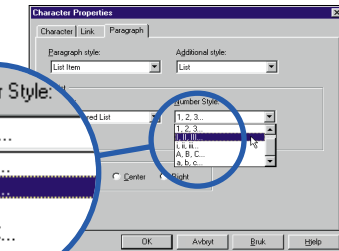
2 Klikk på den punkttoppstillingen du ønsker. "Bullet List" gir en oppstilling med punkttegn, og "Numbered List" gir en talloppstilling.

3 Marker en linje og bruk "Forminsk/Øk innrykk"-knappene.

4 Du kan formatere listen ved å høyreklikke på den markerte listen og velge "Paragraph/List Properties". Du kan f.eks. velge å nummerere med romertall eller bokstaver.

Tabeller som spalter

Du kan også bruke tabeller til å sette opp hjemmesiden i spalter. Det gjør du ved å plassere alle hyperlenkene og bildene dine i én stor tabell.

1 Sett inn en tabell med tre kolonner og to rekker. Den første rekken skal brukes til overskriften, og den andre rekken til tekst og lenker.

2 Velg "Table Properties", og angi at tabellen skal ha en bredde på 100 % av nettleservinduet. Fjern krysset på "Equal Column Width", siden kolonnene ikke skal være like brede.

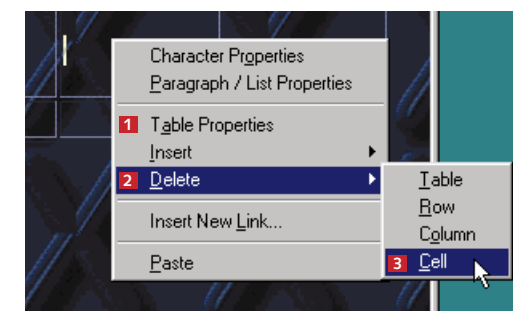

3 Overskriften går over tre kolonner, så cellen må gjøres bredere. Høyreklikk i den første cellen i øverste rekke. Velg "Table Properties" 1.

4 Under "Cell spans" på fanen "Cell" kan du endre størrelsen på cellen. Skriv 3 ut for feltet "Columns".

5 Hvis du har fått en celle eller rekke til overs, kan du slette den ved å høyreklikke i cellen, klikke på "Delete" 2 og velge "Cell" 3.

6 Tast inn tekst og hyperlenker, og sett inn bilder i de tre cellene i den andre rekken.

7 Du skal endre cellenes egenskaper slik at teksten står riktig i alle cellene. Høyreklikk i en celle i andre rekke, og velg "Table Properties". På "Row"-fanen skal du velge "Top" i punktet "Vertical Alignment". Da vises teksten øverst i cellene 4.

8 Til slutt skal du fjerne rammene. Velg "Table Properties", og fjern haken ut for "Border line width". Alle rammene forsvinner. I stedet vises noen stiplede linjer. Disse linjene ses ikke i nettleseren.

PRØV SELV

Hjemmesideprogrammet Netscape Composer ligger på K-CD-en. Du finner det bak den gule knappen.

Dette stod i de foregående avsnittene:

1. (3/99) Opprett en hjemmeside, sett inn tekst og bilder – og legg siden ut på nettet.

2. (4/99) Hjemmesidene på internett er bundet sammen av hyperlenker. Lær å lenke.

3. (5/99) Du lærer å lage et animert bilde og sette det inn på hjemmesiden din.

4. (6/99) Tabeller og lister kan brukes til å presentere tingene pene på hjemmesiden.

Dette kan du lese i avsnittene fremover:

6. (8/99) Ved hjelp av frames (rammer) kan du gjøre sidene dine mer oversiktlige.

7. (9/99) De sprøeste netteffektene er lagd i Java. Vi lager en animert knapp med Java.

PRØV SELV

Hjemmesideprogrammet Netscape Composer ligger på K-CD-en. Du finner det bak den gule knappen.

KPROGRAMMER

Hvor populær er hjemmesiden?

Hvor mange er det som besøker den nye hjemmesiden din? Det kan du finne ut ved å sette en teller på siden.

Nok en gang skal du på skolebenken. Denne gangen skal hjemmesideskolen lære deg å sette inn en teller på siden så

du kan se hvor ofte du får besøk. Du skal lære å bruke en av de gratis webstatistikkene som finnes på internett. Fordelen

med denne gratis statistikken er at alle kan bruke den, også når internettleverandøren ikke selv tilbyr muligheten.

Hvis du ikke har lest de første avsnittene i Hjemmesideskolen, kan du finne dem på K-CD-en under "Guider".

Hvad er en webstatistikk?

En webstatistikk er et lite program som finnes på en server på internett. Hver gang programmet leses inn av en besøkende, oppdateres statistikkene. Vi har valgt å bruke en tjeneste som heter CyberStats, som tilbyr flere spennende funksjoner. I tillegg til tallet kan du også se hvor den besøkende kommer fra og hvilken søketjeneste han bruker.

1 Opprett gratis webstatistikk

1 Gå inn på www.page-tools.com, og følg lenken til gratis webstatistikk.

2 Litt nede på siden finner du lenken »Get your Free Code«. Klikk på lenken for å registrere deg.

[Click here for your free CODE!](#)

3 Nå skal du opprette deg selv som bruker med et passord bare du vet, e-postadressen din, hvor du kommer fra og til slutt henvisningen til hjemmesiden din. Det er svært viktig at du taster inn webadressen din helt korrekt! Klikk deretter på "Register!"-knappen.

4 Nå vises en side med de kodene som du skal sette inn på hjemmesiden din. Lagre siden med "Save As" i File-menyen. Lagre den som en HTM-side, f.eks. under navnet "Webstatistik.htm". Når siden er lagret, åpner du den igjen i nettleseren og klipper ut kode-

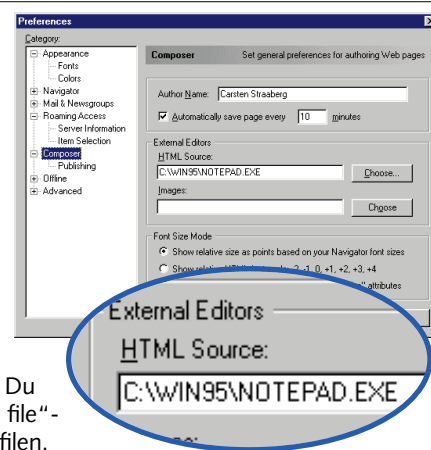
Congratulations! Here is your code. Simply cut and paste it into your Web Page. Only those who use the code will be counted. Also, make sure you use the code on every page. If you register more than one page to be tracked on your site please apply for a new one.

2 Sett inn statistikken på din egen side

Den letteste måten å sette inn statistikken på siden er å åpne HTML-koden bak

siden og kopiere kodene fra den websiden med koder du lagret tidligere.

1 Kontroller at du har valgt en editor (f.eks. Notis-blokk) til å redigere HTML-sider i. Det skjer ved å velge "Preferences" på Edit-menyen og klikke på pluss-tegnet ved "Composer". Velg filen Notepad.exe fra Windows-mappen. Du kan bruke "Choose file"-knappen til å finne filen.

2 Lagre filen og velg "HTML Source" i Edit-menyen, da åpnes Notis-blokk med HTML-filen. Nå skal du finne det stedet der koden skal settes inn. Hvis du ikke klarer å finne frem i HTML-filen, kan det være en god idé å skrive en tekst (f.eks. "SETT INN HER")

før du velger HTML Source. Den teksten er det lett å finne i Notisblokk med kommandoen "Søk etter".

3 Åpne siden med kodene i nettleseren din eller i Composer. Marker kodene som står under "Without SSI". Kopier dem ved å taste Ctrl+C.

```
<td width="100"></td>
</tr>
</table>

<a href="http://www.pagetools.com/cyberstats/admin2.html"><img
SRC="http://www.pagetools.com/cgi-bin/suid/~nelly/webstats.pl?user_id=108776SC" NOSAVE BORDER=0
height=50 width=200</a>
<br><a href="http://www.pagetools.com/webstats/banner.html"><img
SRC="http://www.pagetools.com/cgi-bin/suid/~nelly/webstats.pl?user_id=108776SC&option=BANNER"
NOSAVE BORDER=0 height=50 width=200</a>
```

4 Skift nå til Notis-blokk og sett inn kodene med Ctrl+V.

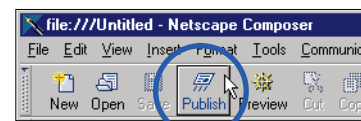
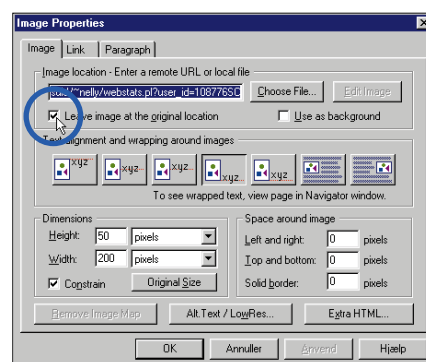
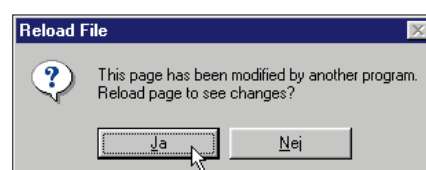
5 Lukk Notisblokk, og lagre siden på harddisken.

6 Gå tilbake til Composer og svar ja til å lese inn siden på nytt og se endringer.

7 Nå ser du to bilder der hvor du har satt inn kodene. Høyreklikk på hvert bilde og velg Image/Link Properties.

8 Du må fortelle Composer at bildene ikke skal lagres lokalt eller hos din egen leverandør. Det gjør du ved å sette hake i "Leave image at the original location".

9 Nå mangler du bare å laste opp siden til leverandøren din. Det letteste er å bruke "Publish"-knappen.

Test statistikken

1 Finn siden du satte telleren på, på internett, og klikk på det øverste banneret.

2 Hos »PageTools« velger du å logge deg inn. Det skjer litt nede på siden. Tast inn brukerkoden og passordet. Brukerkoden finner du på siden med de andre kodene og opplysningene du lagret tidligere.

3 Når du er logget inn, kan du se statistikken din. Det er opplysninger om antall treff, et diagram som viser hvordan treffene fordeler seg og mye mer.

Total Hits Year to Date: 2

DAILY HITS FOR LAST SEVEN DAYS

Day	Hits
SUNDAY (12/13)	0
MONDAY (12/14)	0
TUESDAY (12/15)	0
WEDNESDAY (12/16)	2
THURSDAY (12/10)	0
FRIDAY (12/11)	0
SATURDAY (12/12)	0

MONTHLY STATS			
Month	Hits	Percent of YTD	Bar Graph
JANUARY	0	0%	
FEBRUARY	0	0%	
MARCH	0	0%	
APRIL	0	0%	
MAY	0	0%	
JUNE	0	0%	
JULY	0	0%	
AUGUST	0	0%	
SEPTEMBER	0	0%	
OCTOBER	0	0%	
NOVEMBER	0	0%	
DECEMBER	2	100%	

HOST NAME STATS			
Host Name	Hits	Percent of YTD	Bar Graph
AU	0	0%	
COM	0	0%	
DK	2	100%	
NET	0	0%	
ORG	0	0%	
Not Available	0	0%	

SEARCH ENGINE STATS			
These will only be available if you are using SSI on your server			
	Hits	Percent of YTD	Bar Graph
STA	0	0%	
HOTBOT	0	0%	
INFOSEEK	0	0%	
LYCOS	0	0%	
MAGELLAN	0	0%	
WEBCRAWLER	0	0%	
YAHOO	0	0%	

LAST 50 HOST NAMES			
Host Name	Browser	Date	
pm30-15.image.dk	Mozilla/4.5 [en] (Win98, I)	Wed Dec 16 03:58:28 1998	
pm30-15.image.dk	Mozilla/4.5 [en] (Win98, I)	Wed Dec 16 03:56:18 1998	
a1.staff.net	Mozilla/4.01 [en] (Win95, U)	Sun Sep 14 19:41:39 1997	

Hva sier statistikken?

Det er selvfølgelig veldig fint med en slik webstatistikk, men hva betyr det egentlig? Her følger en liten forklaring på begrepene:

Total Hits Year to Date: Her ser du hvor mange ganger siden er blitt set i år.

Daily og Monthly: Disse to diagrammene forteller hvor mange treff (besøk) du har hatt den siste uken, og hvor mange treff det har vært i de enkelte månedene.

Host Name: Hvilket land eller domene kommer de besøkende fra? Du kan se hvor stor del av de besøkende som kommer fra .com, .no, .se, .dk, .fi, .edu, .de, .net osv.

Search Engine: Her kan du se, hvilke søkemotorer som har besøkt siden din for å registrere den i sine databaser.

Last 50 Host Names: Denne listen viser computernavnet på de siste 50 besøkende. Ved å kikke på navnene kan du se hvilke leverandører og firmaer som besøker siden din